

ÚVODEM

V tomto sborníku přinášíme přednášky z vědecké konference o barokní kultuře, kterou zorganizovala katedra pro českou literaturu a literární vědu při filosofické fakultě UJEP ve spolupráci s dalšími uměnovědnými katedrami fakulty a s Literárněvědnou společností při ČSAV. Jednání probíhalo ve dnech 17.—19. května 1967 v místnostech Muzea dělnického hnutí a zúčastnili se ho pracovníci všech filosofických a několika pedagogických fakult v ČSSR, jakož i badatelé z akademických ústavů českých a slovenských a četní hosté.

Konference nebyla uspořádána náhodně. Podnět k ní zavdala aktuální situace vytvořená v naší kultuře tím, že se v posledních letech stává problematika barokní kultury stále naléhavější, a to v celoevropském rámci. Zvláště nápadné je to v oblasti kultury literární; oživený zájem o barokní literaturu se dá pozorovat nejen u Slovanů a u Němců, ale dokonce ve francouzské literární vědě, kde se v poslední době prosadil termín „barokní literatura“, kterému se dlouho vyhýbala. Je tedy třeba, aby se naši badatelé setkali, informovali se o svých pracích, pohovořili o palčivých otázkách a získali tím podněty pro svou další práci. Takové setkání přispěje také k žádoucí koordinaci badatelské, neboť navázání osobních kontaktů je nezbytnou podmínkou k účelné dělbě práce.

Setkání badatelů zajímajících se o baroko je účelné na široké bázi, na které by se mohli sejít historikové s uměnovědci a etnografy. V oblasti věd o umění je dnes zvláště naléhavá potřeba vyměnit si názory pro pracovníky literárněvědné, protože právě v naší literární historii se situace výrazně změnila ve srovnání s nedávnou minulostí a po vlně odlivu, která u nás nastala od konce čtyřicátých let, zvedá se nová vlna zájmu; signalizuje ji i vydavatelská praxe (vychází např. v masovém nákladu výbor z evropské barokní lyriky „Kéž hoří popel můj“). Bádání o literárním baroku bylo v naší vědě málem po dvě decenia podvazováno zúženým chápáním literární kultury a nemohlo se plněji rozvinout, pokud se v barokní literatuře viděla jen tvorba sloužící šíření pobělohorského temna. Práce posledních let však ukázaly, že literární tvorba byla členitější, než jak se dříve soudilo, a že je ji nutno prozkoumat pod novým zorným úhlem. To si ovšem vyžaduje diskusi na co možná nejširším základě; diskusi bez pověř a iluzí, bez předsudků a bez konfesionálních brýlí.

Že se konference konala právě v Brně, není náhodné. Na brněnské filo-

sofické fakultě působil Arne Novák, který již před půlstoletím upozorňoval na estetické hodnoty našeho baroka výtvarného, dále Stanislav Souček, který prvně podrobil vážnému literárněvědnému studiu pololidovou tvorbu, Bedřich Václavek, který teoreticky propracoval otázky lidové slovesnosti v literárním vývoji, a Frank Wollman, který zkoumal otázky barokní tvorby v kontextu celoslovanském. Dnes se v této literárněvědné práci intenzivně pokračuje a kromě toho má fakulta vynikající znalce barokní hudby, barokního výtvarnictví i barokní historie. V Brně byly také v posledních letech oživeny na divadle barokní lidové hry. Konference se tedy konala na půdě, na níž jsou pro komplexní studium barokní kultury mimořádně dobré podmínky, a kromě toho navázala na dlouhou tradici.

Program byl sestaven tak, aby se zachytila celá problematika, ovšem pod zorným úhlem nejaktuálnější (protože dnes nejméně známé) oblasti umělecké tvorby, totiž literatury. Zahajující přednáška se obírala obecnou historickou problematikou, další referáty byly věnovány otázkám literární kultury a pak problematice umění výtvarného, hudebního a divadelního. Tím se podařilo podat poměrně celistvý obraz o dnešním bádání v oblasti barokního umění a zkyprít půdu pro další práci. Ke zdaru konference přispěla i diskuse; pro nedostatek místa nebylo pohřichu možno diskusní příspěvky do sborníku zařadit.

Josef H r a b á k